
**O MONOGRAFIE DE ISTORIE LOCALĂ EXEMPLARĂ:
CORNEL-IOAN TEȘCULĂ, PAGINI DE ISTORIE DE PE
TÂRNAVA MARE. COMUNA VÂNĂTORI PÂNĂ ÎN ANUL 1918
(VÂNĂTORI, ARCHITA, FELEAG, MURENI, ȘOARD), ED. NICO,
TG.MUREȘ, 2012**

La sfârșitul verii acestui an am avut plăcerea să parcurg lucrarea citată în titlu, pe care autorul ei tocmai o pregătea pentru tipar.

Nu încap nicio îndoială că monografia istorică consacrată de domnul profesor Cornel-Ioan Teșculă comunei natale, Vânători, în care și-a desfășurat aproape întreaga carieră didactică timp de câteva decenii, precum și satelor adiacente (Archita, Feleag, Mureni, Șoard), constituie o realizare științifică de primă însemnătate. Valoarea ei constă nu numai în ea însăși, în sensul că scoate la lumină și face inteligibil trecutul unor așezări de pe Târnava Mare, ci și prin darul de a reabilita „istoria locală”, privită uneori condescendent de cei cu preocupări în domeniul „istoriei universale”. Este suficient să amintim doar câteva dintre însușirile evidente ale lucrării pentru a sugera importanța contribuției ei istoriografice sub cele două aspecte.

Ceea ce se cade amintit de la bun este că în cele peste 400 de pagini, cât însumează monografia, este îngropată munca unei vieți de om, fapt care o deosebește fundamental de atâtea și atâtea scieri de istorie locală, înjghebate ocazional, cu urmări deplorabile. După cum însuși mărturisește, autorul, astăzi pensionar, a pus piatra de temelie a impunătoarei zidiri de astăzi ca student al Universității Babeș-Bolyai din Cluj, anume în lucrarea sa de licență.

În cursul acestei lungi perioade de gestație se întrevede stăruința neobosită de a culege informații poliglote din surse editate și, mai ales, inedite, aflate în fonduri arhivistice mai mult sau mai puțin prelucrate în Cluj-Napoca, Brașov, Târgu-Mureș, Sighișoara și Odorheiul-Secuiesc. Studii de specialitate și sinteze istorice au stat, firește, și ele în aria de investigație. Domnul Cornel-Ioan Teșculă a acordat însă aceeași atenție nu numai izvoarelor scrise, ci și surselor orale, principalii furnizori de știri transmise prin viu grai fiind consătenii săi mai vârstnici.

Efortul de documentare cât mai completă a fost dublat - după cum reiese din chiar arhitectura monografiei - de grija sistematizării materialului. Așezate în ordine cronologică, diversele capitole dovedesc o remarcabilă claritate internă, dobândită după îndelungate frământări ale materiei primare. Această limpiditate este mai mult decât binevenită, deoarece problematica de descâlcit a fost extrem de complexă: aparținând unor structuri teritorial-administrative diferite (comitat, Pământ Crăiesc, interferențe cu zona secuiască limitrofă), cele cinci localități cercetate, deși s-au învecinat, au avut

---

fiecare un statut social, juridic și politic particular. Aceleași deosebiri de condiție au marcat și starea celor trei comunități umane (români, unguri și sași) care au viețuit în aceste așezări împreună.

Concepția care l-a animat pe domnul profesor din Vânători și metoda pe care a folosit-o la întocmirea monografiei îl arată ca istoric autentic, cu judecăți de valoare profunde și sigure. Strădania de a încadra permanent cutare sau cutare eveniment din ținutul natal de pe cursul mijlociu al Târnavei Mari în marile curente ale istoriei universale, respectiv a Transilvaniei într-un moment sau altul dintr-un trecut multiseclar a fost în mod cert încununată de succes, întrucât îl ajută pe cititorul obișnuit, f[r] studii de specialitate, să înțeleagă de ce și cum destinul său individual și cel al colectivității careia îi aparține au fost și sunt influențate de unde seismice pornite din îndepărtate epicentre politice.

Ceea ce se degajă din lectura acestei cărți dincolo de informația propriu-zisă este dragostea pioasă a autorului față de așezarea în care s-a născut și a viețuit, la fel ca și față de satele din vecinătate. Ea i-a dat puterea să învingă toate, multele greutăți care au stat în calea elaborării acestei monografii exemplare.

Calitatea omului reiese și dintr-o scurtă lămurire privitoare la scrupulul moral care l-a îndemnat pe profesorul Cornel-Ioan Teșculă să întrerupă prematur, în 1918, firului istoriei celor cinci localități de pe Târnavă Mare: pentru a nu fi obligat ca bun creștin să scrie despre „oameni și fapte de o abjecție totală” din perioada comunistă.

**Prof. univ, dr. Virgil
Ciocîltan**